

SZIKSZÓI VÁROSI ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2017

TARTALOMJEGYZÉK

Intézményünk adatai	4. oldal
1. Bevezetés.....	5. oldal
1.1. A pedagógiai program benyújtását meghatározó törvényességi háttér.....	5. oldal
1.2. Óvodánk bemutatása	6. oldal
2. Helyzetkép az óvodánkról	7. oldal
2.1. Személyi erőforrásaink	7. oldal
2.2. Tárgyi erőforrásaink	8. oldal
2.2.1. A feltételrendszer bővítését meghatározó jogszabály	8. oldal
2.2.2. Programspecifikus eszközök	8. oldal
2.3. Küldetésnyilatkozatunk, jövőképünk, gyermekképünk, óvodaképünk	10. oldal
2.3.1. Küldetésnyilatkozat	10. oldal
2.3.2. Jövőkép	10. oldal
2.3.3. Gyermekkép	11. oldal
2.3.4. Óvodakép	12. oldal
3. A programunk rendszerábrája	13. oldal
4. Az óvodai nevelés általános feladatai	13. oldal
4.1. Egészséges életmód alakítása	13. oldal
4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	18. oldal
4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23. oldal
4.4. Az esztétikai érzelmek alakítása	24. oldal
5. Az óvodai élet megszervezése	25. oldal
5.1. Napirend	26. oldal
5.2. Hetirend	27. oldal
6. Nevelési programunk tevékenységkerete	27. oldal
6.1. Hagyományőrzés, népszokások	27. oldal
6.1.1. Jeles napjaink időrendi sorrendben	28. oldal
6.1.2. Óvodánk saját hagyományai	30. oldal

7. Programunk tevékenységformái	30. oldal
7.1. Játék	30. oldal
7.2. Verselés, mesélés	35. oldal
7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	39. oldal
7.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka	43. oldal
7.5. Mozgás, mozgásos játék	47. oldal
7.6. A környezet tevékeny megszerettetése	51. oldal
7.7. Munka jellegű tevékenységek	55. oldal
7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	57. oldal
8. Óvodánk egyéni fejlesztési rendszere	60. oldal
9. Óvodánk kapcsolatrendszere	61. oldal
9.1. Az óvoda és a család	61. oldal
9.2. Óvodánk egyéb kapcsolatai	62. oldal
10. Gyermekvédelem az óvodában	63. oldal
10.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink	63. oldal
10.2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	64. oldal
11. Az óvodai nevelést segítő szakpedagógiai tevékenység	64. oldal
12. A nevelési program nyilvánossága	64. oldal
12.1. A tájékoztatás, a megismertetés formája, rendje	64. oldal
12.2. A hozzáférhető elhelyezés biztosítása	65. oldal
13. Záró rendelkezések	65. oldal
13.1. A program hatálya, hatályba lépése	65. oldal
13.2. A felülvizsgálat rendje	65. oldal
13.3. Legitimációs záradék	66. oldal
Felhasznált irodalom	67. oldal

Intézményünk adatai

Intézményünk neve: Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde

Intézményünk OM azonosítója: 028554

Intézményünk címe: 3800 Szikszó, II. Rákóczi Ferenc út 64.

Intézményünk elérhetőségei:

Telefon: 46/596-327

E-mail: ovoda@sziksoovoda.t-online.hu

Honlap: www.sziksoovi.hu

Fenntartó: Szikszó Város Önkormányzata

3800 Szikszó, Kálvin tér 1.

Pedagógiai program alkotói: Intézményünk nevelőtestülete

Pedagógiai program benyújtója: Piskótiné Gyöngyösi Ivetta óvodavezető

Pedagógiai program érvényessége: 2017. szeptember 01 - 2022. augusztus 31.

1. Bevezetés

1.1. A pedagógiai program benyújtását meghatározó törvényességi háttér

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló Kormányrendelet 363/2012. (XII.17.) a kihirdetést követően 2013.09.01.-től hatályba lép azzal, hogy az intézményeknek a rendeletben foglaltaknak megfelelően felül kell vizsgálniuk helyi nevelési programjukat, melyet először a 2013/2014-es óvodai nevelési évben kell alkalmazniuk.

A felülvizsgálatból adódó feladataink:

A pedagógiai programunk tartalmi felülvizsgálata, törvényességi érvényesítése. Feladatunk a közös értelmezés, a konstruktív szakmai párbeszéd keretében történő egyeztetés, a javaslattétel, majd az elfogadott közös értékekre kialakított folyamatok lépéseit a nevelési rendszerünkbe beemelni.

Ezek nyomán Magyarország Alaptörvényének, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának értékét figyelembe véve valósítjuk meg a nevelési gyakorlatunkban a szeretetteljes gondoskodást, a különleges védelmet, a szükség szerinti hátránycsökkentést. A rendszeres nevelési munkában egyenlő esélyeket biztosítunk minden gyermek számára a fejlődéshez, tanuláshoz.

Programunkat ösztönzik az innovatív pedagógiai törekvések, amelyek a közös értékrendből táplálóknak.

A köznevelési intézmények rendszerszerű működését az alábbi törvények szabályozzák.

Szabályozó dokumentumok

2011.04.25.	Magyarország Alaptörvénye
2011.évi CXC. törvény	A nemzeti köznevelésről
229/2012. (VIII.28.)Kormányrendelet	A nemzeti Köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet	Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet	A nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról
32/2012.(X.8.) EMMI rendelet	A Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve 1. melléklet
22/2013. (III.22.) EMMI rendelet	Egyes köznevelési tárgyú miniszteri

	rendeletek módosításáról
17/2013. (III.1.) EMMI rendelet	A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
2003. évi CXXV. törvény	Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény
1997. évi XXXI. törvény	A gyermekek védelméről szóló és gyámügyi igazgatásról szóló
149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet	A gyermekek védelméről szóló és gyámügyi igazgatás módosításáról szóló
98/2013. (III.29.) Kormányrendelet	Egyes gyermekvédelmi tárgyú kormány rendeletek módosításáról

1. 2. Óvodánk bemutatása

Az óvodánk gyönyörű parkosított területen fekszik. Az épületet a század elején építtette egy nemesi család. Az államosítás után kultúrházként majd iskolai napköziként funkcionált. 1982-ben alakították át 4 csoportos óvodának. 2010-ben Uniós forrásból megkezdődött az óvoda bővítése, bölcsődei férőhelyek kialakítása. 2012. augusztusában vehettük birtokba az egységes óvoda bölcsődei résszel, illetve egy óvodai csoportszobával bővült, megújult intézményt. 2017. szeptemberétől a 6 óvodai csoport mellett egy 12 férőhelyes bölcsőde is helyet kapott intézményünkben. Az épület adottságainak köszönhetően a legtöbb csoportszobából egy fedett teraszon át, közvetlenül megközelíthető az udvar, amely a gyermekek egészséges fejlődésének fontos színtere.

Az épület és az udvar folyamatos karbantartása, felújítása eredményeként óvodánk külső és belső környezete esztétikus, kulturált, gondozott összképet mutat.

Pedagógiai programunk Nagy Jenőné „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” választható program adaptációja, amely a helyi sajátosságokkal kiegészülve a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében valósul meg.

Nevelőtestületünket a pedagógiai optimizmus, innovációs készség jellemzi.

2. Helyzetkép az óvodánkról

2.1. Személyi erőforrásaink

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodapedagógus személye minta a nevelésben, akinek a személyisége meghatározó a gyermek számára. Az óvodapedagógus személyiségvonásaiban megjelenik az együttműködés, altruizmus(önzetlenség), nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermeknek. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre, ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetítünk, s azokat milyen tudatosan képviseljük.

Alkalmazzuk a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védjük. Intézményünk óvodapedagógusai közvetítik a művészetek tradicionális értékeit.

Mindennapi tevékenységeinkben arra törekszünk, hogy mindig érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikáljunk és kommunikációnkat a partnerekkel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemezze.

Minden óvodapedagógus képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz egyéni módszereket alkalmazunk, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak természetes igénye az önművelés, melyre a körülményekhez mérten teremtünk lehetőségeket. A tevékenységek megtervezése és megvalósítása során használjuk a digitális eszközöket (CD lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép). Kihasználjuk a szakmai egyesület által nyújtott alkalmakat, a továbbképzéseket a szakmai tájékozottságunk és szaktudásunk fejlesztéséhez. Igényünk, hogy az óvodapedagógia legújabb eredményeiről tájékozódjunk és a mindennapi tevékenységünkbe beépítsük. Az óvodapedagógusok személyiségvonásaiban megjelenik a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteikben érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Fontosnak tartjuk, hogy az egy csoportban dolgozó párok tudjanak együtt tervezni, összehangoltan feladatokat megosztva dolgozni, képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. Gondoskodnak a közös tervek elkészítéséről: éves ütemterv, negyedéves tematikus terv, jeles napokhoz kapcsolódó projektterv, féléves nevelési terv továbbá , a gyermekek képességeinek felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról és az eredmények rögzítéséről és értékeléséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztatjuk az öltözőkben elhelyezett tájékoztató táblákon keresztül, illetve egyéni beszélgetések alkalmával.

A tervezésnél figyelembe vesszük a pedagógia folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb.

A gyermekek tevékenységét, a foglalkozásokat a kitűzött céloknak megfelelően logikusan építjük fel.

Pedagógiai terveinket a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgáljuk.

A pedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulni az óvodai nevelés eredményességéhez.

Bevonjuk a dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák teljes partnereink az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

Az óvodapedagógusok szakmai teameket, munkaközösségeket alakítanak egy-egy szakmai feladat elvégzéséhez, a szakmai munka méréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítjük a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

Az óvodánk fejlesztése, fejlődése érdekében részt veszünk pályázatokban, intézményi innovációkban.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakemberek közreműködését vesszük igénybe.

2.2. Tárgyi erőforrásaink

Intézményünkben egyik kiemelt feladatunknak tekintjük a tárgyi feltételrendszer folyamatos fejlesztését.

2.2.1. A feltételrendszer bővítését meghatározó jogszabály:

20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2.sz. melléklet

Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezései oly módon vannak kialakítva, hogy azok szolgálják a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelel a változó testméretüknek, biztosítja az egészség megőrzését, fejlődését. Az intézmény épületének, berendezésének állagmegóvásával, karbantartásával biztosítjuk a biztonságos működtetést. A leszabályozott biztonságos intézmény kialakítása elsősorban a gyermekbalesetek megelőzését szolgálja.

2.2.2. Programspecifikus eszközök

Programunk a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközökkel, játékokkal, tárgyakkal kívánjuk folyamatosan kiegészíteni a meglévő készleteket:

- ❖ **Esztétikus meseszoba** (kuckós tér), puha párnák, meleg szőnyegek, drapériák, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, CD lejátszó, albumok a

hívóképek, tanult mondókák, versek, mesék tárolásához, kedvenc mágikus báb, stb.

- ❖ **Az esztétikus énektérben:** furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek, óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok, hívóképek a tanult dalokról.
- ❖ **Az alkotó rajzos térben** a képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztárló lehetőségek, a rajzos csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség, melyre a gyermekek kitűzhetik a rajzaikat. Ezt nevezzük mini-galériának. Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó.
- ❖ **Esztétikus környezeti projekt tér:** polcos szekrényel, projekt kalendáriummal, projekt táblával, kiállításra alkalmas térrel, azoknak a tárgyaknak, amit egy-egy témához a szülők, gyermekek, óvodapedagógusok gyűjtöttek, és a gyermekek készítettek: albumok, tartalom feldolgozó fejlesztőjátékok, stb. Terrárium vagy akvárium és/vagy flórarium, melyet a gyermekek a felnőttekkel gondoznak. Az erdei óvodai programokhoz hátizsák, nagyító, esőkabát, kulacs, stb.
- ❖ A folyosón elhelyezve, hogy a szülők is láthassák, esztétikus **ovi-galéria**, ahol maximum hét alkotás állítható ki évszakonként.
- ❖ Esztétikus videoszoba, ahol max. 8-10 gyermek kényelmesen nézhet videofelvételeket magáról és a csoportról.
- ❖ Videokamera és/vagy fényképezőgép, video- és magnófelvételek lejátszásához CD lejátszó. Mindezek a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élménykövetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovi-galéria eseményeinek rögzítéséhez, a felvételek többszöri megtekintéséhez.
- ❖ **Az udvaron,** a zajtól védettebb részen, egy **pódium-szerű** rész kialakítása, ahol a gyermekek énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak.
- ❖ **Kijelölt futópálya,** ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják.
- ❖ **Alkotó tér** az udvaron, ahol a gyerekek közös, nagy méretű alkotásokat készíthetnek.
- ❖ **Mikrocsoportos zenei tér,** ahol a gyerekek énekelhetnek, játszhatnak zenei fejlesztő játékokat az udvaron.

- ❖ **Különböző kézi szerek** a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.
- ❖ Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk számos módszertani kiadvánnyal.
- ❖ Az óvoda esztétikai megjelenésének megkomponálása. Ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése.
- ❖ **Esztétikus tájékoztató táblák** a nevelési tervek, az évszaki tevékenység tervek bemutatásához, a program rendszerének szemléltetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

2.3. Küldetésnyilatkozatunk, jövőképünk, gyermekképünk, óvodaképünk

2.3.1. Küldetésnyilatkozat

Az óvoda dolgozói elkötelezettek vagyunk az intézmény közös értékrendje és a művészeti nevelés iránt.

Küldetésünknek tekintjük a szeretet- és élménypedagógia erejével, a bátorító nevelés elveivel a gyermekek pozitív énképének fejlesztését. Pedagógus közösségünk szakmai felkészültsége, nevelési attitűdje, biztosítja minden gyermeknek az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével a differenciált fejlesztést.

Vállaljuk, hogy a fejlesztés tartalmát „Csak tiszta forrásból, merítjük, mely a magyarságtudat és a lokálpatriotizmus alakítását szolgálja.

Közvetítjük a művészeti program értékeit a gyermekek és a szülei felé.

Kielégítjük a pedagógiai programunkkal koherens partneri igényeket.

Feladatunknak tekintjük a tehetséges gyermekek azonosítását, tehetségműhelyek létrehozását, működtetését, a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását a színvonalas nevelésben.

2.3.2. Jövőkép

A Szikszói Városi Egységes Óvoda- Bölcsőde olyan intézménnyé szeretne válni, ahol a nevelés minden résztvevője fontos és megbecsült.

Elhivatottságunkkal és szakmai felelősségünkkel szeretnénk szerepet vállalni az emberi és társadalmi értékek alakításában.

2.3.3. Gyermekkép

Az óvodás gyermekeink szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiségek, örömmel és szoros érzelmi kapcsolatban töltik napjaikat az óvodában.

Elfogadjuk az általános életkori jellemzőktől eltérő, illetve fejlődésbeli különbségeket, amelyet alapnak tekintünk a fejlesztésben.

Minden gyermek :

- eltérő adottságokkal jött a világra
- eltérő környezetben nevelkedik
- eltérő az érdeklődése
- eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik
- eltérő a fejlettségi üteme

Ennek következtében életkoronként és egyénenként eltérőek, illetve eltérőek lehetnek a testi, lelki szükségletei.

Olyan gyermeket kívánunk nevelni, aki az alábbi kompetenciákkal rendelkezik:

- testileg, lelkileg egészséges
- érzelmekben gazdag
- képes érzelmeit kifejezni, mások érzelmeit felismerni és tolerálni
- környezetét szereti, tiszteli (szülőt, felnőttest, társait)
- a világra nyitott, érdeklődő személyiség
- pozitívan viszonyul a művészeti területekhez
- kötődik szűkebb és tágabb környezetéhez (család, város, táj), annak hagyományaihoz
- kötődik a természethez, képes értékeit rácsodálkozással felfedezni
- problémaérzékeny és kreatív
- kommunikációra, konszenzusra és kooperációra képes
- képes saját szükségleteit kifejezni, választásra és döntésre képes
- mások érdekeit figyelembe veszi, képes az egészséges önérvényesítésre
- együtt érző, segítő, együttműködő
- van óvodás tartása, önálló, nyugodt, kiegyensúlyozott

Az élmények közös feldolgozását támogató légkörben az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó és a gyermeki személyiség kibontakozásának

elősegítésére törekvő. Minden gyermek számára biztosítjuk, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, amelyben az esetlegesen meglévő hátrányai csökkennek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

2.3.4. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánk a családi nevelés kiegészítője a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Minden kisgyermek számára biztonságos, esztétikus, derűs, harmóniát nyújtó intézmény. Óvodaképünk tükrözi az óvodánk közös értékrendjét, az egyéni arculatot biztosító művészeti program specifikumait. Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének megfelelő feltételeit. A mindennapi nevelés során gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtéséről, az egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmáról, emberi értékek közvetítéséről.

Az óvodáskor végére, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodai nevelésünk célja:

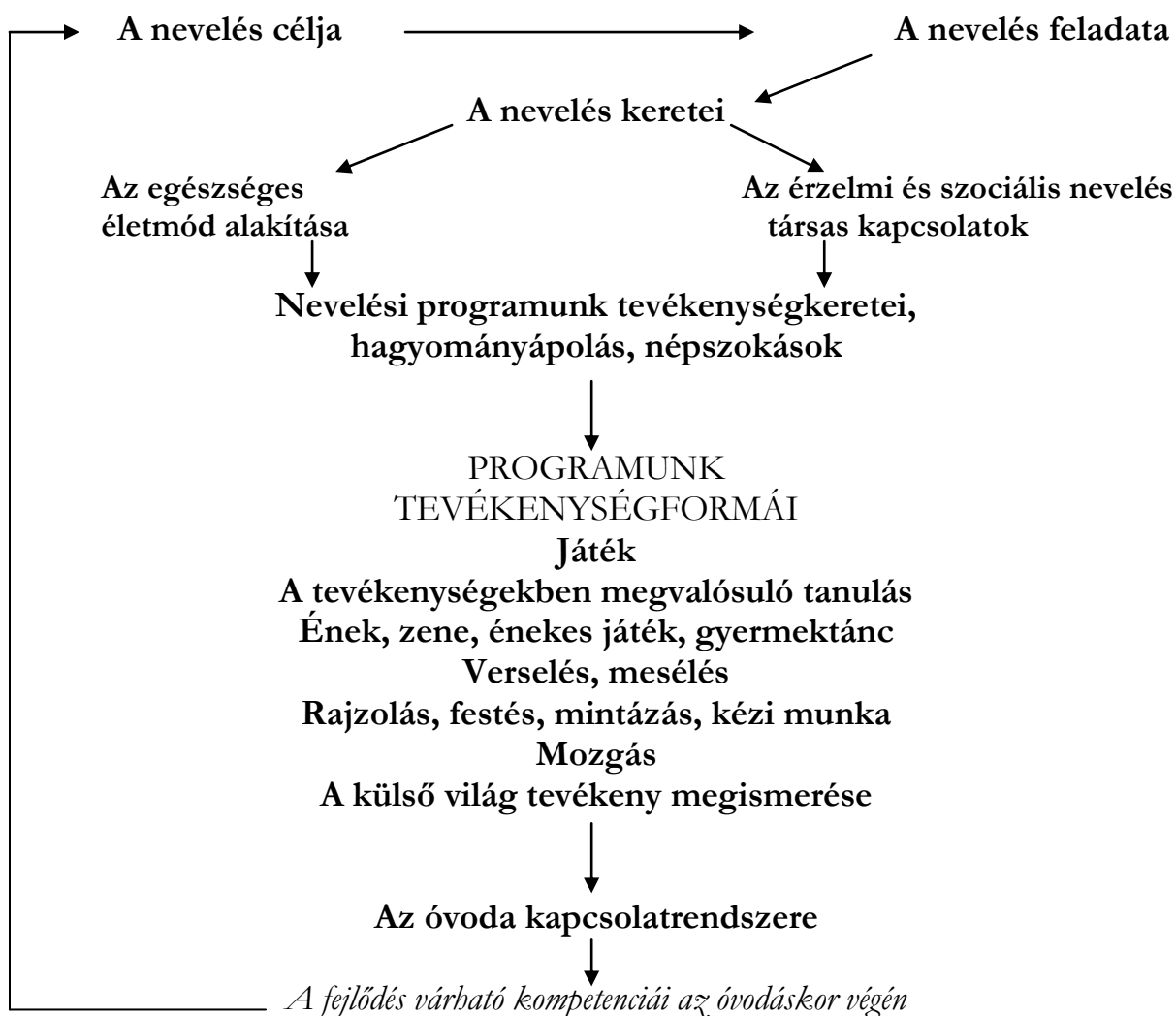
A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Óvodai nevelésünk alapelvei:

A gyermeki személyiség tiszteletben tartása, elfogadása, megbecsülés és bizalom érvényesülése érdekében az emberi értékek közvetítése. Szakmailag jól felkészült, innovatív szemléletű kollegákkal biztosítjuk, elemezzük, értékeljük a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását, az egyéni bánásmód érvényesülését, egyéni szükségleteiknek tiszteletben tartásával.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését a multikulturális integrációt. Az integrált környezetben az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő dolgozók, a szülők és gyermekek számára a másság elfogadása és a társakkal szembeni tolerancia a jellemző. A munkánkat a gyermek fejlődésébe, fejleszthetőségébe vetett bizalmunk, a pedagógiai optimizmusunk jellemzi. Az óvodánk dolgozói a gyermeki igényekre, jelzésekre, érzelmi reakciókra diszkrimináció nélkül fogékonyak, a megoldásban támogató partnerként vesznek részt.

3. A programunk rendszerábrája

4. Az óvodai nevelés általános feladatai

4.1. Egészséges életmód alakítása

A fejezet tartalmazza a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ szerint a teljes körű egészségfejlesztést.

Célunk:

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi-lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésük elősegítése.

Feladatunk:

- ❖ A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- ❖ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- ❖ A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, esztétikus és biztonságos környezet megteremtése
- ❖ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után a gyermekekről anamnézist készítünk. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezük a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítésével megalapozzuk a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez szükséges.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Folyamatos megfigyeléssel követjük egyéni fejlődésüket, pl. testsúly, testmagasság, szem, hajszín és méret, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását, alakítjuk énképüket, testtudatukat.

A gyermekek gondozásában feltételnek tekintjük az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség meglétét. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő nonverbális jelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetjük a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk a gyermekeknek. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák bevonásával együtt végezzük a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét.

A gyermekek a napi háromszori *étkezéssel* tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, a folyamatosság módszerét alkalmazzuk. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. Megismerjük a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzük a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, a nap bármely szakában a folyadékbevitelt.

A *testápolás* a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolása közben beszélgetünk a gyermekekkel, hogy a kívánságuk, kérésük alapján tudjunk segíteni. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat igyekszünk összehangolni, ezzel segítjük az azonos elvek betartását. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC – használatához megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő *öltözködéssel* védjük a gyermekeket. Következésképpen kérjük a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőznünk a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válnak. A mindennapi *szabad mozgást* nélkülözhetetlennek tartjuk az óvodai életben. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek *alvási igényének* egy részét az óvodában biztosítjuk. A nyugodt pihenés feltételének tartjuk a csendet, és a biztonságot. Az elalvás előtti meséléssel, és az azt követő altatódalok dúdolásával kondicionáló reflexként hatunk a gyermekekre. Arra törekszünk, hogy minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvási igénye. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé tesszük, hogy a nem alvó (5 – 6 – 7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Májustól kezdve a leendő iskolás gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy csak akkor pihenjenek, ha igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolás napirendje szerinti életre.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltöztetéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni. Három – négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Óvodánkban a tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolattal elősegítjük a valós okok megszűnését. A szervezett mozgásos tevékenységekkel, a mozgásigény kielégítését segítjük. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk. A gyermekek egészséges életmódját a mindennapos *edzési lehetőségekkel* alakítjuk. Erre a legtöbb lehetőséget a *szabadban tartózkodással* biztosítjuk, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében napi *kocogó-futó lehetőségeket* szervezünk. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk dönthetik el, mennyit futnak. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet. A gyermekekkel a *víz edző hatását* is megérezzetjük. Jó idő esetén, az udvaron pancsolnak, zuhanyoznak. Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek uszoda-látogatást szervezünk, ahol biztosítjuk a víz megszerettetését és a vízhezszoktatást.

Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátását végezzük.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos és esztétikus környezet megteremtése

Az óvodánk feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, így megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Legfontosabb fejlesztési területünk az óvodaudvar, ahol minden csoportnak állandó helye van. Az udvar esztétikai szépségét a sok virággal, cserjékkel, ízlésesen kialakított virágoskerttel alakítjuk. Minden gyermeknek lehetősége van homokozni. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán van olyan udvarrész, „pódium-szerű” lehetőség, ahol énekes játékokat játszhatunk a gyermekekkel. Kialakítottunk egy fedett területet az alkotó tevékenységnek és a mikro csoportos zenei fejlesztésnek.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében esztétikusan, ízlésesen rendezzük be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tételével biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is adunk. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakokon fényáteresztő függönyt használunk, ami nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítjuk a sötétítő függönyöket.

A művészeti tevékenységekhez elkülönített részeket alakítunk ki a csoportszobában. Esztétikus, valóságos „mesebirodalmat” teremtünk, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere. Kialakítunk olyan sarkot, vagy részt, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek, és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Olyan helyet is kialakítunk, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. A csoportszobában helyet biztosítunk még a mikro csoportos séták alkalmával talált „kincseknek”, a természeti és társadalmi környezetben szerzett élményekről készült fotóknak. A belső környezetet szín, forma, alakítás, méretarány szerint alakítjuk, a díszítésanyagszerűségének tudatos összeválogatásával. Az *öltözők* ízléses berendezésével, világításával, fűtésével, szellőztetésével biztosítunk minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A gyermeköltöző, továbbá a szülők informálásának tere is egyben, ahol tematikusan elkülönítve tájékoztatjuk a szülőket az évszakprojektekéről, a gyermekcsoport fejlődésének mutatóiról, a partnerközpontú működés eredményeiről, valamint az általános napi tudnivalókról.

A *mosdó*ban megfelelő méretű eszközökkel segítjük a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait megjelenítjük képi formában is a szokások rögzítésének elősegítésére.

Program specifikus elemünk az *ovi-galéria*, ahol évszaki tárlatokat rendezünk. A gyermekek szemmagasságában kiállított művészi alkotások – megfelelő megvilágításban – a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják.

A gyermekek önismeretét, én-formálását, az élményközvetítést, az együtt átélt élmények újbóli átélését segítjük a gyermekekről készült videofelvételek közös megtekintésével. A szülővel a látottak közös értelmezése hozzájárul az óvodában folyó nevelőmunka megismeréséhez, tudatosításához.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelekkel segítjük a szokások beidegződését.

A környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

A fenntartható fejlődés magjait ma kell elvetnünk, a holnap embere számára, melynek feladata a társadalmilag értékes, a fenntartható társadalom létrejöttéhez szükséges emberi képességek és magatartásformák kialakítása. Ehhez meghatározzuk a nevelési célokat, feladatokat és biztosítjuk ezeknek a tevékenységrendszerét.

Megteremtjük a szelektív hulladékgyűjtés feltételeit, az óvoda mindennapi életébe beépítjük a hulladék újrahasznosításával kapcsolatos teendőket. Papírgyűjtést, kupakgyűjtést szervezünk. Megalapozzuk a környezettudatos magatartás szokásrendszerét, hogyan lehet tudatosabban, a környezetet kímélve, védve élni, tevékenykedni. A nyomdából, irodai munkahelyekről hozzánk került papírokat a gyermekek kreatívan használják rajzoláshoz, hajtogatáshoz. A rajzos térben keletkező papírhulladékok összegyűjtésére külön papírkosarakat biztosítunk.

A természeti, társadalmi környezetben megtett élményszerzések, séták, évszaki kirándulások a gyermeket szüntelen felfedezésre, megismerésre és önfelelt játéokra ösztönzi.

Ráirányítjuk figyelmét a változó természeti, társadalmi környezet szépségeire, különlegességeire, megmutatjuk annak sérülékenységét. Megismertetjük a víz, a levegő nélkülözhetetlenségét, felhasználásának sokrétűségét, életünkhöz való fontosságát, tisztasága megőrzésének szükségességét.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ a testápolás, a kulturált étkezés, a helyes öltözködés, testedzés, szabad mozgásos lehetőségei, alvás szokásait, és az eszközök használatának módját,
- ❖ a környezete rendjét,
- ❖ a szokásokat megerősítő, segítő vizuális jeleket.

A gyermek képes:

- ❖ önállóan, igényesen ellátni az egészségügyi teendőit,
- ❖ vigyázni, rendben tartani az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket,
- ❖ önállóan annyi ételt szedni, amennyit képes elfogyasztani,
- ❖ a hőmérsékletnek megfelelően öltözni.
- ❖ eligazodni, önmagát kontrollálni az egészségügyi szokásokat mutató vizuális jelek segítségével,
- ❖ megóvni, gondozni, alakítani, szépíteni a környezetét,
- ❖ pihenés alatt nyugodt, csendes játékokra, hogy ne zavarja alvó társait.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ szereti, ha gondozott, ápolt,
- ❖ örömforrás számára, ha másokat is tisztának, ápoltnak lát,
- ❖ a szépre, ízlésesre törekszik,
- ❖ örül környezeté szépségének, rendjének.

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Célunk:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Feladatunk:

- ❖ Érzelmi biztonságot és állandó értékrendet nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodás kor végéig.
- ❖ Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény és tevékenység. Az együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás
- ❖ A gyermek- gyermek, a felnőtt- gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és

megtartó képességek formálása, erősítése társas kapcsolatok létrehozása érdekében

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága ebben a korban a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségükben az érzelmek dominálnak, ezért a gyermekeket az óvodánkban érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör veszi körül. Arra törekszünk, hogy a **családi légkörben** a gyermekeknek kialakuljon az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez az alaphangulat kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönzi őket.

A gyermekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozzuk az otthonosság érzését. Megteremtjük annak a lehetőségét, hogy az 5-6-7 évesek meghatározott céllal, önállóan kimehessenek az udvarra. (Természetesen a közvetett figyelemmel kísérést mindenkor biztosítjuk.)

Minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segítjük elő azzal, hogy minden gyermeknek tároló helyet biztosítunk, ahová saját eszközeit, játékait, a sétákon talált „értékeit” beteheti, önállóan nézegetheti és hazaviheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, olyan nyugalmat árasztó zene szól, amely halkabb beszédre készíti a gyermekeket, felnőtteket egyaránt.

A **beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Az óvodapedagógusok a szülőkkel együtt törekszenek a lehető legnyugodtabb feltételek megteremtésére a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban mindkét óvodapedagógus részt vesz, és a dajkával együtt gondosan készítik elő ezt az időszakot. Az óvodapedagógusok a gyermekek jelét úgy válogatják ki, hogy ahhoz értékes mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Ez lesz a gyermekek első esztétikai élménye óvodánkban!

A sok érdekes játék mellett az óvodapedagógusok sokszor kedveskednek a gyermekeknek ölbeli játékokkal, mondókákkal, mesével. Az idősebb óvodások is segítenek mesedramatizálással, énekes játékokkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek beszoktatásában.

A gyermekek már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokások szerint végzik a mindennapi tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos

módszerrel gyakoroltatunk, természetesen figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kiscsoportosok öltöztetésében, körül veszik őket gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk. Hagyományos rendezvényeinket úgy tervezzük, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltetjük betanított direkt módon. Ünnepeinkon a nevelői élménykövetítés, a személyesség dominál. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet válasszanak, így gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, a motivációs állapotot.

A kicsik és a nagy óvodások együttműködtetésére több tevékenységet szerezünk, de figyelünk arra, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek külön tevékenységeket is folytassanak.

A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a „bátorító nevelés” elveit érvényesítjük:

- ❖ A felnőtt próbálja megérteni elsősorban érzelmileg a gyermekeket.
- ❖ Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- ❖ A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- ❖ A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- ❖ A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- ❖ Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- ❖ A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kiscsoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.

- ❖ A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön. Ösztönözze a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására. Konfliktuskezelése legyen példamutató.
- ❖ A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- ❖ Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- ❖ A felnőtt - gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsa az óvodapedagógus minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzésfelfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.)
- ❖ A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- ❖ Tiltalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- ❖ A felnőtt használja fel a humort (helyzet- és jellemkomikumot) a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk. Kitesszük a csoportok folyosójára, így sugalljuk az óvoda nevelési felfogását.

Az óvodapedagógusok félévenként elemzik, vizsgálják a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát(szociometria) és rögzítik a csoportnaplóban.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ az óvodát, társait és a körülötte lévő felnőtteket,

- ❖ a közösségi élet szokásszabályait, köszönés, udvarias megszólítás, megköszönés, tudakozódás, a csoport jelképrendszerét, szimbólumait, hagyományait stb.,
- ❖ a csoportban kialakított konfliktuskezelés szokásait,
- ❖ a vendégek fogadásának módját,
- ❖ saját képességét ismeri, és azt természetesen elfogadja,
- ❖ a bátorító nevelés elveit.

A gyermek képes:

- ❖ kifejezni érzelmekben, szavakban, tettekben az óvodához, társaikhoz, felnőttekhez való ragaszkodását,
- ❖ a viselkedés helyes szokásszabályainak betartására,
- ❖ felismerni, ha társainak segítségre van szüksége,
- ❖ együtt érezni a közösség tagjaival,
- ❖ konfliktusos helyzetben társával egyezkedni,
- ❖ a közösségért dolgozni,
- ❖ megítélni saját értékeit, megfogalmazni hiányosságait,
- ❖ kezdeményezni, a tevékenységekben tartós érdeklődését kinyilvánítani.
- ❖ leküzdeni a felmerülő akadályokat, megvigasztalni társát,
- ❖ elfogadni társait értékeivel, hiányosságaival együtt,
- ❖ a sikertelenséget elviselni, a sikernek örülni, felismerni,
- ❖ önállóan, szabadon tevékenykedni a csoportszobában, mosdóban,
- ❖ önállóan dönteni, ha választási lehetőséget kap,
- ❖ a rábízott egyéni feladatokat önállóan, a szabályok betartásával megoldani.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ ragaszkodik óvodájához, a kisebb gyermekekhez, a felnőttekhez,
- ❖ a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása, társainak segít a szabályok betartásában,
- ❖ segítőkész társaival, együtt érez a közösség tagjaival, érdeklődik társai, barátai iránt.
- ❖ szeretettel köszönti társait, ha óvodán kívül találkoznak,

- ❖ szeretettel fogadja a csoportba érkező vendégeket,
- ❖ figyelmesen meghallgatja a felnőttek és társai közléseit.
- ❖ környezete jelzéseit, érzéseit, jeleit érzi,
- ❖ szívesen kezdeményez, érdeklődő.
- ❖ elfogadja a másságot, értékeli a sérült társának sikeres próbálkozásait,
- ❖ örömmel végzi el a rábízott feladatokat,
- ❖ örül saját és mások sikereinek,
- ❖ élvezi, érzi a humoros helyzeteket,
- ❖ boldogan várja az iskolába lépést.
- ❖ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ❖ A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is megkérik a szabályok betartására.
- ❖ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ❖ Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- ❖ A 3-7 éves korú gyermek nyelvhasználatának fejlesztése - beszédmegértésének, beszédaktivitásának, beszéd és kommunikációs képességei színvonalának emelése, hogy felnőtté válva tisztelje, ápolja magyarságának legfőbb kifejezőjét, szeresse a magyar nyelvet. Beszédkultúrája által magabiztossá váljon.

- ❖ Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére nevelés a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, fokozása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése.
- ❖ Az óvodába járó gyermekek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése, az alkotóképesség kreatív kialakulásának elősegítése
- ❖ A gyermeki érdeklődésre épített, egyéni képességeihez igazodó élményközpontú és a személyes megtapasztalást, tevékenykedtetést lehetővé tevő fejlesztés biztosítása.

Feladatunk:

- ❖ Az intellektuális érzelmek megjelenésével elősegítjük az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb – tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- ❖ A gyerekek kíváncsiságával, utánzási kedvével fejlesszük a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítését.
- ❖ A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával fejlesszük az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- ❖ A meghitt beszélgetésekkel erősítjük a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- ❖ Az érzelmi alapigények biztosításával – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet – segítjük a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.
- ❖ Az anyanyelvi nevelés feladatait minden tevékenységi forma keretében megvalósítjuk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a nevelőtevékenység egészében jelen van.
- ❖ Az óvodai nevelés során a gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységeket biztosítunk a természeti és társadalmi környezetről.
- ❖ A gyermek spontán és szervezeten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, valamint az értelmi képességek, alkotóképesség fejlesztése.
- ❖ Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

4.4. Az esztétikai érzelmek alakítása

Célunk:

- ❖ Olyan gyermekek nevelése, akik képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet, a csúnyát.
- ❖ Az esztétikai élmények, ezen belül népi kultúránk értékei- legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai értékítéletének.

Feladatunk:

- ❖ Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének kialakítása.
- ❖ Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlásával segítsük elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- ❖ Az egészséges, esztétikus környezet biztosításával segítsük a szépérzék kialakulását.
- ❖ Az ízlésformálás jelenjen meg mindennapjainkban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- ❖ A művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élmény – befogadó képesség.
- ❖ A gyermekeket képessé tegyük a tárgyi – emberi – természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

5. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a feltételeket a napirend és a hetirend biztosítja. A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napi életritmus kialakítását alapvető feltételnek tekintjük a testi-lelki harmónia megteremtéséhez. Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesítjük a folyamatosság, a rugalmasság elvét. Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez és a helyi szokásokhoz. A játéknak kitüntetett szerepet szánunk a tevékenységek közötti harmonikus arányok megtartásával. A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után megszűnhet. A napirendben külön időpontot jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

5.1. Napirend

		TEVÉKENYSÉG
		Játék a csoportszobában
6.00 – 8.30	Személyes percek	J Á
	Szabad játék	
8.30 – 10.30	Játékba integrált egyéni és mikro csoportos teendők, tevékenységek Testápolási teendők Tízórai - Vers – mese – dramatikus játékok - Rajz, mintázás, kézimunka - Ének – zenei készségek fejlesztése - Környezet tevékeny megszerettetése - Mozgás, mozgásos játékok	T É K
10.30 – 12.00	Játék a szabadban Mikrocsoportos tapasztalatszerzések, séták Énekes játékok az udvaron Edzés: kocogás, futás Mindennapos testnevelés	
12.00 -	Ebéd	
13.15	Testápolási teendők	J Á T É K
13.15 – 15.00	Pihenés, altatás mesével, altatódallal	
15.00 – 15.30	Testápolási tevékenységek	
15.30 – 17.00	Uzsonna	
	Játék a csoportszobában vagy a szabadban Zenés, mozgásos percek Részképességek fejlesztése egyénenként	

5.2. Hetirend (ajánlás)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékbba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játékok	Vers, mese, dramatikus játékok	Vers, mese, dramatikus játékok	Vers, mese, dramatikus játékok	Vers, mese, dramatikus játékok
	Ének - zene	Rajz, mintázás, kézimunka			Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékbba integrált tanulás	Énekes játékok	A környezet tevékeny megszerettetése,	A környezet tevékeny megszerettetése,	A környezet tevékeny megszerettetése,	
Délutáni játékbba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

6. Nevelési programunk tevékenységkerete

6.1. Hagyományőrzés, népszokások

A hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását feladatunknak tekintjük. Beépítjük a nevelési folyamatainkba mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Olyan miliőt teremtünk, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s óvodásaink is megismerhetik szépségét, értékét. Programunk olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal.

Tudjuk a népszokások eredetét, ismerjük azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra tettünk szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismerünk. Az óvónőink kórusa a gyermekeinknek szívesen ad elő az évszaki hangversenyeken, és a jeles napokon. Olyan zenei anyagot választunk, amelyek a népzenei értékeket közvetítik a gyermekek felé.

Lakóhelyünk hagyománya szerint tervezzük meg feladatunkat. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, pedagógustól pedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

6.1.1. Jeles napjaink időrendi sorrendben

Az őszi jeles napjai:

- Szüret (szeptember 15-től)
- Állatok világnapja (okt.4.)

A téli jeles napjai:

- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 6.)
- Karácsony (december 24-25-26.)
- Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavaszi jeles napjai:

- Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Gyermeknap

Minden jeles napot projektszerűen tervezünk, amelyhez a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk. A hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variáljuk.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszással, együtt munkálkodással, a tervezetést örömtelivé, izgalmassá tesszük a várakozás időszakában. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt sem merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátszást biztosít.

Szüret

A **3 – 4 éves** óvodásokkal hallgatunk énekeket, mondókákat a szüretéről és a gyümölcsökről. Szemezzük a szőlőt, mustot kóstolnak.

A **4 – 5 éves** óvodásokkal megismertetünk egyszerű szüreti énekes játékokat. Gyűjtjük, válogatjuk az őszi gyümölcsöket, játszunk a nagyokkal népi játékot, lehetőség szerint préselünk mustot, népzeneire próbálhatják a táncos mozdulatokat.

Az **5 – 6 – 7 éves** gyerekek szemezik, préselik a szőlőt. Tanítunk verset, mondókát, dalos játékot a szőlőről, énekelünk, játszunk szüreti népi játékot. Segítségünkkel készítenek termésekből egyszerű hangszereket (pl. dióhéj-pencergető, csutkamuzsika stb.).

Advent

Mikulás

Luca nap

Karácsony

A **legkisebb óvodásokat** megismertetjük az advent jelképeivel (koszorú, naptár). A naptár alapján minden nap készülünk egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset mondunk a Mikulást és a Karácsonyt várva.

A gyermekek szüleiknek készítenek egyszerű ajándékot. A vízbe tett cseresznyeágot, az ültetett Luca – búzát folyamatosan figyelemmel kísérjük. Megismertetjük őket a karácsonyi népszokásokkal, segítségünkkel készítenek egyszerű fenyődíszeket az otthoni karácsonyfájukra.

A **nagyobb óvodások** az adventi naptár és a koszorú elkészítésében segítenek. Naponta megnézzük mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Vízbe tesszük a cseresznyeágot, ültetünk Luca búzát, mártunk gyertyát, fényesítünk almát, festünk az ablakra, mézeskalácsot készítenek, fenyődíszeket nehezebb technikával. A Mikulás és a Karácsony előtt tanítunk egy ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket. A gyermekek esznek almát, mézes diót, meggyújtják a gyertyát.

Az **5 – 6 – 7 éves** gyermekek önállóan, segítségüket kérve készítenek adventi naptárt és koszorút. A kijelölt feladatokból naponta bontunk ki egyet és megoldják azt. Tanítunk mondókát, verset a Mikulás és a karácsony köszöntésére. Megfigyeljük az időjárás változásait.

Főzünk szaloncukrot, készítenek asztaldíszeket, öntünk gyertyát. Az ünnepi készülődés étkezési szokásait megismertetjük: sütünk tököt, gerezddelünk almát, törünk diót. Gyúrunk, sütünk, díszítünk mézeskalácsot.

Farsang

A **3 – 4 évesekkel**, egyszerű technikával díszítünk papíralarcot, a gyermekek jelmezbe öltöznek, ha van kedvük, utánozhatják táncos mozdulatainkat.

A **4 – 5 éves** gyerekekkel díszítünk farsangi álarcot, gyűjtünk tombola tárgyakat, részt veszünk farsangi játékokban, tanulunk egyszerűbb dalt vagy mondókát a farsang köszöntésére. Hallgatunk tréfás mesét, éneket, verseket.

Az **5 – 6 – 7 éves** gyerekekkel tanítunk farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. Segítenek maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Részt vesznek a tombola húzásában, hívogatják a kisebbeket a mulatságba.

Húsvét

A **3 – 4 – 5 éves** gyermekekkel tanítunk locsolóverset, segítségünkkel berzselnek tojást. Locsolkodnak, és részt vesznek a tojás-játékokban.

Az **5 – 6 – 7 évesekkel** tojást írunk viasszal, díszítjük a csoportszobát. Az ablakot festéssel díszítjük. A locsoláshoz, komáláshoz, komatál küldéshez tanítunk mondókát. A fiúk meglocsolják a lányokat és az óvónőket, a lányok tojást készítenek a fiúknak maratással vagy karcollal. A gyerekekkel süteményt sütünk a komáláshoz, komálnak a kisebbek csoportjában.

6.1.2. Óvodánk saját hagyományai

Manók versenye

- az iskola szervezésében sportvetélkedőn vesznek részt a gyermekek a környező óvodák csapataival

Egészséges élet, egészséges gyermek rendezvénysorozat

- gyermekeknek sportvetélkedőt szervezünk
- a szülőknek egészséges életmóddal kapcsolatos előadások szervezése szakemberek bevonásával, ételkóstolás
- közös kirándulások

Anyák napja

- A 3 – 4 – 5 – 6 – 7 éves gyermekek csoportonként köszöntik az édesanyákat. Az év folyamán tanult dalokból, versekből a program szellemiségének megfelelően készülünk.

Erdei óvoda

- A madarak és fák napjával összekapcsolva szervezzük ezt a kirándulást, ahol mesébe ágyazottan ismerkedhetnek meg a természetvédelmi szabályokkal. A gyermekek egy térkép segítségével juthatnak el egy-egy állomásra, ahol különböző feladatok várnak rájuk

Gyermeknap

- A gyermekek szüleikkel közösen próbálhatják ki az óvoda udvarán elhelyezett „népi játékokat”, a 12 állomásból álló népi játszóteret.

A 6 – 7 évesek búcsúzása

- Az iskolába menő gyermekeknek buszos kirándulást szervezünk.
- A Tehetség gálán és óvodai búcsúzáson elbúcsúztatjuk a gyermekeket ünnepélyes keretek között.

7. Programunk tevékenységformái

7.1. Játék

Célunk:

- A belülről indított és vezérelt játéktevékenységgel a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.
- Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.
- Sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék.

Feladatunk:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédképességnek fejlesztése a játékszituációkban.
- Játéksegítő, játékirányító metódusok alkalmazása.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés – élmények)

Kreatív, alkotó légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Megteremtjük mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozzuk a kellő időben nyújtott segítséggel, megerősítéssel, ötlettel. A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkörrel segítjük az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során arra törekszünk, hogy a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Az óvodapedagógus jelenléte lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

Őszinte játékunkkal mély átérésre serkentjük a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez minél gyakrabban használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumokat. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerző, elmélyült gyermeki játékot, a feltételt teremtő tevékenység mellett az igény szerinti együttjátszásra, támogató, serkentő magatartással, indirekt reakciókkal ösztönzi, segíti a gyermekek játéktevékenységét. Az óvodában előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentősége a napirendünkben is érvényesül, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is megmutatkozik.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, segítségünkkel alakítják ki. A csoportszobákban helye van a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”. Esztétikus és meghitt mesesarkot alakítottunk ki, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás, drámajáték helye. Itt adunk helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincsesládájának is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján. A rajzolásnak, festésnek korongozásnak, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak is

megvan az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök a játékidőben a gyerekek rendelkezésére állnak. A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirenddel, a játékba integrált tanulásfelfogással segítjük. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

A 3 – 4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson bennük.

A kreatív kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyekkel gazdagítjuk a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztik, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok. A játékeszközöket úgy választjuk meg, hogy minden esetben alkalmazkodjon a gyermekek életkori és egyéni képességeihez. A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, dráma, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

A nagyobb gyermekeknek bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.

Programunkban kiemelt szerepet kapnak a mikro csoportos séták, kirándulások. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

A 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy megismerjék az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ezzel

az örömmel adunk alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezekkel a tevékenységekkel fejlesztjük a szem – kéz koordinációt, kezesség – szemesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására. Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat. Segítjük a gyermekek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Szervezünk, és szerepeket vállalunk, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítjük, hogy a szimbólumok, a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek. A rendszeres, többször ismétlődő meseélménnyel ösztönözzük őket a **dramatikus játékra, bábozásra**. A mesék megelevenítésében résztvevők vagyunk, modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében. A bábozás először előadásunkkal jelenik meg. Van a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is a többi közé helyezzük, a gyermekek játszhatnak vele, tapogatták, megszeretik. A **drámajáték** eszközeivel a gyermekek magasabb rendű érzelmeinek kibontakoztatását, gazdag személyiségfejlesztő hatását képviseljük. A drámajáték fajtáit alkalmazzuk a gyermekek társas kapcsolatainak alakításában, a fantáziavilág megélésével a kreatív, alkalmazkodó attitűd fejlesztésében, a szorongások feloldódna, az egyén sikere közös élménnyé válik. A váratlan események, helyzetek megélése során a gyermekek saját határaikat bemérhetik, ezzel fejlesztjük önismeretüket.

Arra törekszünk, hogy a gyermek a **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mely eredményezi a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín-, térvariált gazdagságot.

A konstrukciós játékhoz kapcsolva is megjelenítjük a **barkácsolást**, elsősorban az általunk barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek aktív bevonásával hozunk létre. Olyan nyugalmas udvarrészt biztosítunk, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Felajánlunk **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek. A szülőkkal, gyermekekkel is barkácsolunk különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözzük őket. A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre.

A kisgyermek a külvilágból és a saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolja. Így a játék, tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé válik.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban

A játékkal számtalan lehetőséget teremtünk a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Fogalomhasználatunk pontos, érthető a 2-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó. Beszédünk modellértékű a gyermekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játékkal segítjük elő. Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb...).

Játéksegítő, játékirányító metódusaink alkalmazása

A játéksegítő metódusaink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játék esetében, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótársakként veszünk részt. Ebben a játékhelyzetben támogatók, engedők és elfogadók vagyunk. Segítünk azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Beavatkozunk a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, nyugodt játékát.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ a játékok csoportban elfogadott szabályait,
- ❖ hogy szabadon választhat játéktémát, játékpartnert, játékteret és azt, hogy meddig kíván egy játéktémában együttműködni a társaival,

A gyermek képes:

- ❖ szerepjátékot játszani, bábozni, meséket megeleveníteni, építményeket létrehozni, szabályjátékot a csoportban elfogadott szabályok szerint játszani,
- ❖ állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában részt venni,
- ❖ interaktív kapcsolat tartására,
- ❖ önállóan érdeklődésének megfelelő játékot választani,
- ❖ önállóan megteremteni a játékához szükséges helyet, s eszközt,

- ❖ félkész eszközöket használni a játékához,
- ❖ az együttműködés normáit betartva együttjátszani kisebb csoportokban,
- ❖ a kommunikációt kísérő nonverbális jelzőrendszert használni,
- ❖ tisztán, érthetően a nyelvhelyesség szabályait betartva a játék közben kommunikálni.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ szívesen folytat és igénye is, a több napon keresztül játéktéma,
- ❖ élvezettel hoz létre bonyolult építményeket, és abban tud gyönyörködni,
- ❖ szívesen játszik szabályjátékot, s azt élvezni is tudja,
- ❖ interakciója színes, kedves, kulturált és érthető.
- ❖ szívesen, önként vesz részt a közös tevékenységekben,
- ❖ örömet lel abban, ha új kreációkat hoz létre,
- ❖ kíváncsi mások játéktevékenységére,

7.2. Verselés, mesélés

Célunk:

A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladatunk:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A 3 – 6 – 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása minden óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot és a tradicionális értékek továbbélését.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus – realiztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcáfólok, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei. Az óvodáskort a mesehallgatás igazi idejének tekintjük. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realiztikus meséken át, építjük be a klasszikus tündérmeséket, a tréfás meséket és műmeséket a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyagát gazdagítjuk a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismertetünk olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmét kifejező erejét. A kiválasztott versekkel, mesékkel erősítjük a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának, világképének alakítására.

A 3 – 6 – 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3 – 4 éves gyermekek első igazi versélményét a mondókákhoz, **ölbeli játékok**hoz kötjük. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatokat, játékokat megjelenítjük a gyermekeknek, a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Minél több lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekek velünk együtt sokszor ismételtetik az **állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat**, de sohase keltjük bennük a gyakorlás érzetét. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után lesznek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbáljuk megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával, a gyermekekkel megismertetjük a **bábokat, a drámajátékok** eszközeit. Bemutatjuk párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket, spontán, mintha szituációs helyzeteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgatnak leporellókat, színes képeskönyveket, s elhozhatják otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A vers, mese, **dramatikus játékok, drámajáték** illusztrálásához csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. Óvakodunk más eszközök használatától!

A nagycsoportos gyermekek báboznak, dramatizálnak, drámajátékoznak minél több alkalommal a kisebbeknek. Ez színfoltja ünnepeinknek.

A **3 – 4 éves gyermekekkel** megismertetünk 10 – 12 mondókát és 10 – 14 új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételtetjük.

Szervezünk a gyermekeknek rögtönzött óvodai báb- és dramatikus előadásokat, amelyeket a nagyobb korú gyermekek meglepetésként, örömmel mutatnak be a kicsiknek.

A nagyobb gyermekekben kialakítjuk a mese, a vers, a drámajáték és a dramatizálás szeretetét. Igénylik, izgatottan várják meséinket. Olyan élményt nyújtunk, hogy a gyermekek arcán megjelenjen a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Így játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeikhez, tapasztalataikhoz, hangulatához. A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük, pl. egy közmondással, amit a szülőkkel is megbeszélünk, s jól látható helyen az öltözőben elhelyezünk. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, az erkölcsi tulajdonságok alakításán.

Segítségünkkel megjelenítik a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Ehhez minél több lehetőséget teremtünk.

A **4 – 5 éves gyermekekkel** 4 – 5 mondókát, 5 – 6 rövid verset és 10 – 14 új mesét ismertetünk meg.

A **nagycsoportos gyermekek** körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Lehetőséget adunk az ilyen típusú játékokra is. A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása mindenkor kapcsolódik a gyermekek élményeikhez. Nem szavaltatjuk a gyermekeket kórusban. Kerüljük az éneklő hanglegjtést.

Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. (Kivételt képeznek a ritmikus versek, pl. Weöres Sándor: Galagonya) Olvasunk a gyermekeknek – főleg a délutáni pihenés alatt – **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája gazdag. A gyermeknek próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket elnevezzük a **„mi mesénk”** – nek.

A gyermekek kifejezik a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keresünk olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudjuk erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből készítünk közösen albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élménnyel lehetőséget adunk az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekeknek 15– 20 új mesét mondunk a nevelési év folyamán. E tevékenységet minden nap megjelenítjük. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesekuckóba. Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék

különbözőképpen a mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességfejlesztés leghatásosabb eszközének tekintjük a mesét, a verset, a bábozást és a dramatikus játékokat. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a szavak helyes ejtését, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

Az óvodás gyermek szemléletmódjának és világtévének kialakítására a mese különösen alkalmas. A népi mondókák segítségével tisztítjuk a magán- és mássalhangzók helyes ejtését, kialakítjuk a gyermekek megfelelő artikulációját. A népköltészeti alkotások által a gyermekekkel sok új fogalmat ismertetünk meg. A bábjátékban, dramatikus játékban, a drámajátékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetekkel lehetőséget adunk a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét,
- ❖ a mesélés, bábozás, dramatizálás szokásrendszerét,
- ❖ a szövegfonetikai hatáselemeket – hangerő, hangszín, szünet, beszédritmus,
- ❖ az egyéni verstanulás csoportba kialakított szokás-, szabályrendszerét,
- ❖ a vershez, meséhez kapcsolódó hívó képeket.
- ❖ a mese dramatikus játékkal történő feldolgozásának elemeit.

A gyermek képes:

- ❖ felidézni az ismert verseket, rímusokat,
- ❖ figyelmesen mesét hallgatni, mesélni, bábozni, dramatizálni,
- ❖ megjegyezni 10-15 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét,
- ❖ meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni,
- ❖ önállóan elmondani verset, mondókát, kiolvasót, mesét,
- ❖ aktívan, fegyelmezetten részt venni a mesefeldolgozásban,
- ❖ a „mi mesénk” megkezdett gondolatmenetét folytatni,
- ❖ hívóképek hatására felidézni a verset, mesét,
- ❖ az átváltozás eszközeit, a díszleteket, a félkész játékeszközöket használni,

- ❖ elfogadni önmagát, társait különböző szerepekben

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ örömmel ismételgeti a verseket, rímusokat,
- ❖ várja, igényli a mesehallgatást,
- ❖ örömmel mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és maguk szórakoztatására is,
- ❖ szívesen jelenít meg mozgással, kitalált meséket, történeteket,
- ❖ együttműködik társaival, élvezi a közös mesélést, drámajátékot

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk:

A közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket és hozzájárul a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításához.

Feladatunk:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3 – 6 - 7 korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Tehetségcsírák felismerése, gondozása

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekekkel mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismertetünk meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A 3 – 4 éves korú gyermekek nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket velünk közösen játszhatunk (arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék). A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egyik láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsikkel egyszerű, 4 – 5 hangból álló olyan **énekes**

játékokat tanítunk meg, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekeknek is teremtünk olyan helyzetet, hogy gyakrabban játszassanak ölbeli játékokat, mondogassanak mondókákat.

Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű, dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismertetjük a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenik a szinkópa is. Igényes műválasztás dominál a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket a mozdulatok kitalálására.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeket ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyermekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekelünk népdalokat, de megjelennek a zenei repertoárunkban a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A 3 – 6 – 7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3 – 4 éves gyermekekkel megismertetünk 6 – 8 mondókát, ölbeli játékot és 10–15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezeken a játékokon keresztül ismertetjük meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**.

Próbálgatnak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyelik a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét, ezekre rácsodálkoznak, és az élmény újra és újra átélése iránti vágy megjelenik náluk.

Érzékeltetik különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetést**. Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, csalogatjuk őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe. Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. Minél több zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadásunkkal. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenei élménykiegészítést. A zene iránt érdeklődő szülőket próbáljuk bevonni a közös éneklésbe, az évszaki 15 perces rövid hangversenyekben. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk megtekinteni a 2 – 5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikro csoportban.

A nagyobb, fejlettebb gyermekek énekelgetnek 6 – 8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4 – 5 új mondóka és a 12 – 15 új gyermekdalt megismerése

mellett ismételtjük a 3 – 4 éves korokban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord marad.

Az énekes játékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat. A gyermekek minél gyakrabban énekelgetnek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében.

Énekelgetnek egyénileg, mikro csoportban halkabban – hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

Játszunk kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Mikro csoportban minél többször adunk erre lehetőséget. Érzékelik minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használnak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” közösen barkácsoljuk, hogy együtt tudjunk mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire.

A zenei élményközvetítés mindennapos lehetőség, minél többféle tevékenységhez kapcsoljuk.

Az **5 – 6 – 7 éves gyermekeknek** van lehetősége megismerkedni, és sokat ismételtetni 4 – 7 új mondókát, 15 – 18 új énekes játékot és 3 – 4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak kitalálunk szimbólumot, melyeket elhelyezünk a zenepolcon. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság jellemző.

Olyan dalokból válogatunk, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokot, pl. a halkabb-hangosabb éneklést, összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel. A ritmusfejlesztésünk eredményének tekintjük, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek gyakran játszanak zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotóképességét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani. Kedvelt tevékenysége gyermekeinknek, az igényes művészi zenére történő mozgás improvizáció, e készség fejlesztését, tudatosan, tervezetten támogatjuk egyéni és társas formában.

Az ügyesebb 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek adunk lehetőséget, hogy metallofon használatával a zenei komplexitás megvalósuljon, játszhasználnak és próbálgassák a néhány hangból álló gyermekdalokat.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelésünk szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro csoportos munkaformában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudjuk fejleszteni. Nagy hatékonyságot mutat ez a munkaforma a kiemelkedő képességű gyermekeink fejlesztésében is. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartjuk meg, kedvezőtlen időjárás esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfelelt, élmény teli dalosjátékot. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk. Arra is teremtünk módot, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhessenek néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét.

A programhoz évszaki hangversenyek társulnak, amit elsősorban zeneiskolások, énektagozatú iskolás tanulók, szülők, nagyszülők, zenetanárok bevonásával szervezzük meg.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetésével segítjük a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtésével, hangsúlyával, ritmusával, hangerejének utánzásával megérezzetjük a nyelv kifejezőerejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklésével segítjük a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékkal adunk alkalmat a szókinccs bővítésére.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ a mondókákat, az énekes játékokat,
- ❖ az egyenletes lüktetés, dalritmus, motívumhangsúly érzékeltetésének csoportban alkalmazott formáit,
- ❖ a hallásfejlesztés, énekes játékok csoportban elfogadott szokás-, szabályrendszerét.

A gyermek képes:

- ❖ énekes játékot játszani,
- ❖ egyszerű tánclépéseket utánzás útján megjeleníteni

- ❖ gátlások nélkül, egyedül énekelni, zenét hallgatni,
- ❖ a zenei fogalom-párok megkülönböztetésére,
- ❖ ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- ❖ az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusát érzékeltetni,
- ❖ finom, kifejező mozdulatokra,
- ❖ egyenletesen járni, alkalmazkodni társaihoz,
- ❖ elfogadni társait különböző szerepekben,
- ❖ a hívóképek alapján felidézni a dalos játékokat, mondókákat.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ élvezettel játszik énekes játékokat, melyben képes cinkosságot vállalni,
- ❖ szívesen énekel egyedül is,
- ❖ élvezettel hallgat értékes zenét,
- ❖ örömmel rögtönöz ritmust, mozgást, dallamot,
- ❖ gátlások nélkül szeretnek dudorászni, énekelgetni bármikor,
- ❖ szereti a zenei tevékenységet, szívesen vállal szerepet az énekes tevékenységekben.

7.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célunk:

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatunk:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- Tehetségcsírák felismerése, gondozása

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a

műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés. Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk. Fontos maga a tevékenység, s ennek öröme, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására törekszünk. Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a megfelelő hely, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tároló helyeket biztosítunk. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy maximum 8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tárlóhelyek.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja. A gyermekeknek egyenként tanítjuk meg az eszközök biztonságos kezelését. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végig gondoljuk a feltételeket, s megteremtjük a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez, korongozáshoz köpenyt vagy kötényt használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

A 3–6–7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodába kerülő **3 – 4 éveseknek** lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Megtervezzük a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezzük a szándéktalan firka- és a látszólag szándékos forma- firkaidőszakában a témajavaslatot. A gyermek az elkészült firka után megfogalmazza, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is van lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkothatnak a gyermekek képeket festéssel, nyomattal stb. Segítjük a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vehetnek részt a **plasztikai alakításban**. Megismertetjük őket az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, biztosítjuk a mindennapi agyagozás lehetőségét.

A legkisebb óvodásokat megismertetjük az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos

munkaterületen kialakítjuk a mini- galériát, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

A **4 – 5 éves gyermekek** alkotó-alkító tevékenységét gazdagítjuk, bővítjük tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítjük élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb, legmutatósbab technika kapcsolásával. Megjelenik a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használunk ceruzát, krétát, filc- és rost írókat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. Spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálnak.

A **plasztikai munkák** során gyakoroljuk a formák tagolását. Játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készítünk. Használunk különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során segítjük a gyermekek próbálkozásait a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez, pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használunk.

A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

Az **5 – 6 – 7 éves gyermekek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővítését.

A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkothatnak közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témában megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekeket arra ösztönözzük, hogy a képalakításhoz alkalmazzanak minél eredetibb megoldásokat, megjelenítsék a formákat, színeket egyéni módon. A gyermekek **plasztikai munkájában** is megjelenik a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb. Egyénileg dolgozhatnak korongozón, kisméretű szövőkereteken. Az óvoda „legidősebbjei körében” kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Bízattjuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Arra törekszünk, hogy éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alkító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Bevonjuk a szülőket is az óvoda szépítésébe. Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl.: búvóhelyet, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalattal segítjük az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítenek elő, illetve gondoznak minden anyagot, eszközt, amelyek az alkotó tevékenységhez szükségesek. Több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítjuk a gyermekeknek.

A gyermekeket az évszakonként megrendezett ovi-galériával is megismertetjük. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról véleményt nyilvánítanak. Az óvoda ovi-galériáját az 5 – 6 – 7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, helyének tekintjük, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról ejtünk szót. A gyermekek kis csoportokban személyesen találkoznak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral, vagy művésszel. Büszkéek lesznek óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk. Az általunk előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre maximum 8 gyermek vesz részt a tevékenységben. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk megmutatkozik.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ a képkalkítás, a plasztika, a téralakítás, az építés technikáit,
- ❖ a rajzos tevékenységek csoportban elfogadott szokás-, szabályrendszerét,
- ❖ az eszközök: ceruza, zsírkréta, olló, ragasztó, helyes, rendeltetésszerű használatát, helyét.

A gyermek képes:

- ❖ egyéni módon megjeleníteni élményeit, elképzeléseit,
- ❖ részletező, formagazdag, színeket egyéni módon alkalmazó alkotásra,
- ❖ közös alkotó tevékenységre, egyéni, részletező plasztikai alkotásra,
- ❖ közös téralakításra, építésre,
- ❖ rajzait elhelyezni a mini-galériában,
- ❖ beszélgetni az alkotásairól,
- ❖ önállóan és csoportosan játékokat, ajándékokat, kellékeket készíteni,

- ❖ rajzainak címet adni,
- ❖ a mozgást rajzaiban érzékeltetni, térben jelenségszerűen ábrázolni,
- ❖ vigyázni az alkotáshoz szükséges eszközeire,
- ❖ a különböző technikák alkalmazására és ötvözésére,

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ alkotásaihoz ragaszkodik,
- ❖ örül az egyénileg és a közösen elkészített kompozícióinak,
- ❖ szívesen alkot, szívesen működik együtt téralakításban, építésben,
- ❖ rácsodálkozik a szép látványra,
- ❖ örömmel beszélget alkotásaikról, szívesen megfogalmazza értékítéletét,
- ❖ szívesen készít játékokat, ajándékokat, kellékeket,
- ❖ szívesen dolgozik a különböző technikákkal,
- ❖ gyönyörködni tud saját és mások alkotásában.

7.5. Mozgás, mozgásos játék

Célunk:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatunk:

- A 3–6–7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.

A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok tartalma

A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok, feladatok és a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a pszichomotoros készségek, képességek kialakításának, formálásának, fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet változatos, örömteli,

sokszínű, érzelmi biztonságban zajló játékokkal, gyakorlási formákkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok, rendszeres alkalmazásával kedvezően hatunk a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére. A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában fontos szerepük van. Felerősítjük, kiegészítjük a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel.

Az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk a mozgásra. Az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is beépítjük a komplex testmozgásokat, melyekkel, együtt hatunk a gyermek személyiségének fejlődésére a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, a szabálykövető társas viselkedés, az együttműködés, a kommunikáció, és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékokat, széleskörűen alkalmazzuk, a szabad levegő kihasználásával.

A gyermekek nagymozgását (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejlesztjük az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgással zavartalan gyakorlási lehetőséget adunk az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük. Az irányított mozgásos játékok során a **3 – 4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezük a hangsúlyt. Megismertetjük őket a **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játszanak **ugrásgyakorlatokat**, pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépések majd leugrások.

Megismertetjük **dobásgyakorlatokkal**, **labdagyakorlatokkal**, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás – elkapás, labda leütés – elkapás stb.

A mozgásos játékokkal adunk teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** elemeit is megjelenítjük a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekekkel **egyensúlyozó játékot** is játszunk. Használunk többféle kéziszer a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok nem túl könnyűek, nem túl nehezek. A gyermekeket elvárható erő kifejtésre készítjük. Megmutatjuk a helyes mintát, és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus utánzását. A tornaszobában többféle mozgásra készítő eszköz áll a gyermekek rendelkezésére.

A **4 – 5 éves gyermekek** természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenítjük meg a **futásgyakorlatokat**, pl. futnak három-négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Ugrásgyakorlatokat szervezünk, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra, leugrás két lábra, játékos helyből- távolugró versenyt stb.

A **dobásgyakorlatok** során próbálhatjuk a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. A gyermekek játszanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként jelenítjük meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlatát, „a csikórugdalozást”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek játszanak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútós szereken. Tervezünk lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat. Az **5 – 6 – 7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt fektetünk ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazására. Gyakran tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használják a különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Megismertetjük a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást. Végeznek **ugrásgyakorlatokat** is. Szökdelnek páros és egy lábon haladással. Végeznek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

A gyermekek játszanak **dobásgyakorlatokat**. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezetik a labdát járás, futás közben. Gyakran labdázhatnak párokban, kisebb csoportokban. Végeznek **támaszgyakorlatokat**, pl. pók, rákjáras, talicskázás. Ismételjük a korábban tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyoznak** padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

A gyermekek óvodánk szervezésében szüleikkel együtt részt vehetnek sportnapon és sportversenyeken.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítéséért

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel. A mindennapi testedzést: a kocogást, futást mindhárom korosztálynak megszervezzük. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg.

Hetente legalább kétszer **„Zenés, mozgásos percek”** szervezünk, ahol a gyermekek zenére mozognak. Az utánezésen alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és

lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatok. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését. Speciális mozgásfejlesztéseket szervezünk azoknak a gyermekeknek, akik gerinc deformitásban szenvednek, vagy lábboltozat erősítő tornára van szükségük.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ az irányokat, a futás, járás, dobás, labdajátékokat, támaszgyakorlatokat,
- ❖ a mozgáshoz szükséges eszközök használatának szokás-, és szabályrendszerét.

A gyermek képes:

- ❖ térben tájékozódni, ütemtartással járni,
- ❖ zenére esztétikusan mozogni,
- ❖ gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni,
- ❖ 50-100 métert kocogni,
- ❖ helyben labdát vezetni,
- ❖ célba dobni egykezes felsődobással,
- ❖ az ugrásokat talajéréskor fékezni,
- ❖ kitartó, pontos feladatvégzésre,
- ❖ betartani a versenyjátékok szabályait,
- ❖ a mozgás, mozgásos játék eszközeit a szabályoknak megfelelően használni.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ szeret mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,
- ❖ természetes számára a szabályok betartása a különböző versenyjátékok során,
- ❖ szeret futni, kocogni,
- ❖ élvezi a szabály-versenyjátékokat, és szívből drukkol társainak.

7.6. A környezet tevékeny megszerettetése

Célunk:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi - tárgyi világ értékei iránt, ezáltal a lokálpatriotizmus erősítése. A környezet megismerése során jusson a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatoknak, mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli ismereteknek a birtokába, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. A gyermekek érdeklődésének felkeltése a természet jelenségeinek tanulmányozására, a motiváltságuk, alkotó kedvük fenntartása, és elkötelezettségük megalapozása. A környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása a gyermekekben a fenntartható fejlődés érdekében

Feladatunk:

- A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a környezetük megszerettetése, megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében.
- A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése az eredményesebb fejlesztés érdekében
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalatok, vizsgálódások, kísérletezések és az átélt élmények feldolgozása során.

A 3 – 6 – 7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a környezetük megszerettetése, megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében

A környezetünk tevékeny megismerését szolgáló projekteket mindig valamilyen probléma köré szervezzük. Kiemelt hangsúlyt fektetve a tapasztalatok gyűjtése mellett a gondolkodási műveletek begyakorlására és fejlesztésére.

A 3 – 4 éves gyermekeket az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismertetjük meg közvetlen óvodai környezetünkkel. Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtünk terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Meglátogatjuk a közelben lakó csoporttársainkat, beszélgetünk a család tagjairól. Megismertetjük őket az óvoda utcájával, épületeivel, szobraival ,szolgáltató üzleteivel, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel.

Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről. A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyermekek vadállatokról készült videofelvételeket (maximum 5 – 10 perceset) megnézhessenek.

A 4 – 5 éves gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Tudnak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Terméseket gyűjtünk, s azokat hasznosítják segítségünkkel. Végzünk rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást. Közösén készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Ellátogatunk a családokhoz, nézegetünk családi képeket. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat.

A gyermekekkel ellátogatunk az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe. Megcsodáljuk a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. Megismertetjük a személy- és teherszállító járműveket. Az óvoda környezetében élő háziállatokat, bogarakat is felfedezzük és megfigyeljük.

Az óvodánk udvarán fészkelő madarak életét távcsővel felfedezzük, fényképezőgéppel vagy kamerával megörökítjük. Madárbarát környezetet teremtünk, madáritatókat helyezünk ki, a téli etetésről folyamatosan gondoskodunk. A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyermekek vadállatokról szóló videofelvételeket (10 – 15 perces időtartamút) tekinthessenek meg.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeket megismertetjük az óvoda tágabb környezetével.

Felfedezzük az évszakok szépségét, a színeinek árnyalatát. A növények fejlődési feltételeit a közösén végzett kert munkák (talaj előkészítése, veteményezés, palántázás, gyomtalanítás, gondozás) tevékenysége során ismertetjük meg. Gondozunk terráriumot vagy flóráriumot, csíráztatunk, tőosztással szaporítunk. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is.

Megszervezzük az állatok napját (okt.4.), a Föld napját (ápr. 22.)

Odafigyelünk a szabad levegőn való tartózkodás fontosságára.

A Bükkben található Vadasparkban tett kirándulásunk alkalmával megtapasztaljuk a tiszta, friss levegőt.

Hangsúlyozzuk a víz mindennapos tevékenységekben és az élőlények életében betöltött szerepét. A víz védelmére és víztakarékosságra ösztönözzük őket. Szervezett óvodai programjainkon a szülők együttműködésével és példamutatással felhívjuk a gyermekek figyelmét a víz felbecsülhetetlen értékeire.

A gyermekek egyszerű kísérleteket végeznek a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal.

A gyermekek megismerik a felnőttek munkáját, ellátogatnak többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak. A természet kincseit őrző sarokban a gyermekek

osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek. Ellátogatunk a középületekbe: színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Sok ismeretszerzési lehetőséget biztosítunk a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Meglátogatjuk környezetük háziállatait, megfigyelik, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját. A gyermekekkel közösen madáretetőt, madáritatót barkácsolunk. A téli időszakban naponta gondoskodunk a madarak etetéséről, madárkalácsot készítünk, illetve olajos magvakkal töltjük fel az etetőket.

A gyermekeknek bemutatjuk videofelvételen keresztül a vadon élő állatok környezetét, életmódját.

A gyermekeknek lehetőséget adunk – érdeklődésük szerint – többször megtekinteni az állatokról szóló videofelvételeket.

A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése az eredményesebb fejlesztés érdekében

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.

Hetente egy természeti – emberi – tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezzük. A délutános óvodapedagógus megérkezése után a délelőtti óvodapedagógus a hét három délelőtti maximum 8 – 10 gyermekkel megfigyelteti a tervezett témát.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködésnél, a gyűjtemények közvetlen megtekintésénél és az évszaki albumok összeállításánál adunk lehetőséget. Erdei óvodai program megszervezésére is sor kerül.

A 3 – 5 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget. (A hátizsákokba elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)

Az 6 – 7 éves gyermekekkel egy teljes napot is kint töltünk, akár távolabbi erdő-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. A madarak és fák napjával összekapcsolva szervezzük ezt a kirándulást, ahol mesébe ágyazottan ismerkedhetnek meg a természetvédelmi szabályokkal. A gyermekek egy térkép segítségével juthatnak el egy-egy állomásra, ahol különböző feladatok várnak rájuk

Minél több videofelvételt vagy fotót készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezett tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket. A környezeti témák feldolgozásánál kihasználjuk az Internet nyújtotta lehetőségeket (ismeretterjesztő filmek, hanganyagok, képanyagok).

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalatok, vizsgálódások, kísérletezések és az átélt élmények feldolgozása során

A mikrocsoportos tapasztalatszerzéssel lehetőséget adunk a gyermek – óvodapedagógus, gyermek- gyermek személyes beszélgetéseire. Minden gyermekre odafigyelünk, minden kérdésére hiteles, érthető pontos választ adunk. Ezzel a szervezeti formával segítjük a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, élménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ a lakcímét, szülei pontos nevét, foglalkozását, óvodája nevét, a saját születési helyét és idejét,
- ❖ az évszakokat, napszakokat,
- ❖ a környezetében lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat,
- ❖ a háziállatokat, madarakat, bogarakat, növényeket, amelyek a környezetében találhatóak,
- ❖ az elemi közlekedési szabályokat, közlekedési eszközöket,
- ❖ a mennyiség, nagyság, forma, szín szerinti összehasonlítás szabályait,
- ❖ az irányokat és a névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.),
- ❖ az alapvető viselkedés szabályait, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

A gyermek képes:

- ❖ különbséget tenni az évszakok, napszakok között,
- ❖ felismerni környezetük növényeit, s azokat gondozni,
- ❖ betartani az elemi közlekedési szabályokat,
- ❖ a tárgyakat megszámlálni legalább 10-ig, s azokat mennyiség, nagyság, forma, szín szerint összehasonlítani,

- ❖ megkülönböztetni a jobbra-balra irányokat,
- ❖ a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető módon beszélni,
- ❖ az alapvető viselkedési szabályok betartására,
- ❖ a beszélgetés során kivárni, amíg sorra kerül,
- ❖ önállóan, otthonosan mozogni az óvoda egész területén.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ szeretete kialakult a környezetéhez, élvezettel gyönyörködik szépségében,
- ❖ örömmel ismernek rá a környezetükben lévő intézményekre, szolgáltató üzletekre, esztétikai alkotásokra, s azokra az emberekre, akiket ott megismerhettek,
- ❖ szereti a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat,
- ❖ szereti környezete növényeit, szívesen gondozza azokat,
- ❖ igyekszik betartani, és fontosnak tartja a közlekedési szabályokat,
- ❖ törekszik azoknak a magatartási formáknak, szokásoknak betartására, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ❖ élvezettel nézi a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videó felvételeket, fotókat,
- ❖ érdeklődő, szívesen beszélget, kérdez a felnőttektől, társaitól egyaránt.

7.7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladatunk:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3 – 6 – 7 éves korban

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Mindegyik munkafajtánál adunk mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A 3 – 4 éves gyermekek a felnőtteket figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, és közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A 4 – 5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszthetjük a naposi munkával, amit akkor tartunk célszerűnek bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti). Programunk megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez, de egyéb munkafajtákhoz is felhasználunk.

Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb. A gyermekeknek lehetőséget adunk növény- és állatgondozásra. Közreműködnek az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, pl. a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben, a veteményeskerti munkában.

Segítségünkkel a gyermekeknek lehetősége van az akváriumot, terráriumot és a madáretetőt gondozni.

Az 5 – 6 – 7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Közösén eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan megterítenek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Fölseprik a morzsákat, föltörölik az asztal környékét.

Végeznek önállóan környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését. Segítenek a kicsik öltöztetésében, készítenek nekik meglepetéseket. Úgy irányítjuk a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- ❖ a közös munkavégzés szabályait,

- ❖ kötelességeit, a naposi munka feladatait,
- ❖ a növények és állatok gondozásának módját, s a munkafolyamatokat.

A gyermek képes:

- ❖ közösen dolgozni, teljesíteni a kötelességét,
- ❖ a naposi munka önálló, igényes elvégzésére, egyéni megbízatások teljesítésére,
- ❖ közreműködni a növények és állatok igényes gondozásában,
- ❖ kitartó munkavégzésre, a feladatok elosztására.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ❖ örömmel dolgozik társaival,
- ❖ örömmel teljesíti kötelességét, szívesen végzi a naposi munkát, és az egyéni megbízatásokat.

7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Feladatunk:

- támogató környezet megteremtése a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira építve
- minél több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvodában felerősítjük. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Valljuk, hogy az óvodás gyermek értelmi képességeit- az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű szemléletes gondolkodás- a játékon keresztül fejleszthetjük. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társítunk olyan szervezett tanulási lehetőségeket, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszokra épülő ismeretszerzését is magában foglalja, a természetes gyermeki kíváncsiságot mozgósítja, fenntartja. Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig a főszereplők vagyunk, tetteinkkel a legerősebb hatást gyakoroljuk a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is. Programunkban helyet kap az általunk kezdeményezett tevékenységben megvalósuló tanulás, amellyel számtalan probléma és differenciált feladatmegoldás lehetőségét adjuk a gyermekeinknek. A játékba integrált tanulás számunkra azt jelenti, hogy az általunk kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek. A napirend egyetlen egy napon felborul, a szervezett mozgástevékenység miatt.

A szervezett tanulás formái

<i>KÖTELEZŐ</i>	Mozgás, Mozgásos játékok Énekes játékok (4 – 5 – 6 – 7 éveseknek)
<i>KÖZVETVE KÖTELEZŐ</i>	Vers, mese, dramatikus játék
<i>KÖTETLEN</i>	Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése, megismertetése Ének – zene, Énekes játékok (3 – 4 éveseknek) Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, Vers, mese, dramatikus játék Zenés – mozgásos percek, Énekes játékok Futás, kocogás
Mikrocsoportos	Ének – zene, Rajz, mintázás, kézimunka, A környezet tevékeny megszerettetése, megismertetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Vers, mese dramatikus játék	Ének - zene	Rajz, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	Zenés, mozgásos percek	A környezet megszerettetése, megismertetése
3 – 4 évesek	naponta 5 – 10'	heti 1 x 10 – 15'	heti 1 x 10 – 15'	heti 1 x 10 – 15'	heti 2 x 6'	heti 1 x 10 – 15'
4 – 5 évesek	10 – 15'	15 – 20'	15 – 20'	15 – 20'	8'	15 – 20'
5 – 6 – 7 évesek	15 – 20'	30 – 35'	30 – 35'	30 – 35'	10'	30 – 35'

Programunk megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. Pedagógiai módszereinket úgy választjuk meg, hogy támogassák a gyermekek kompetenciáinak fejlesztését és segítsék a tanítás-tanulás eredményességét. Törekszünk a rendelkezésre álló tanulási képességfejlesztési segédanyagok és eszközök, digitális anyagok és eszközök alkalmazására, ezeket kritikusan céljainknak megfelelően használjuk. Tevékenységeinkben építünk a gyermekek más forrásokból szerzett tudására, gyakran megjelenik a játékosság, felfedeztetés, vizsgálódás, kísérletezés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés.

Törekszünk a módszertani kultúránk kiművelésére, pedagógiai gyakorlatunk folyamatos elemzésére, fejlesztésére.

Alapelveink a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív értékelést, megerősítést. Elfogadjuk, ha hibáznak, mindig lehetőséget biztosítunk javításra, próbálkozásra. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.) helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. A gyermeki fejlődést folyamatában figyeljük és értékeljük. A teljesítményüket egyéni képességeikhez viszonyítva értékeljük. A pozitív megerősítések változatos formáit használjuk.

Alkalmazzuk a differenciált, konkrét, árnyalt értékelést, és a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

Pedagógiai értékeléseink alkalmazott módszerei:

- megfigyelések
- tapasztalatok gyűjtése
- gyermeki munkák elemzése

preferált eszközei:

- gyermeki produkció
- gyermeki alkotások
- projektmunka produktumai

8. Óvodánk egyéni fejlesztési rendszere

Célunk:

A tudatos pedagógiai megfigyelés megalapozása, az egyéni fejlődés folyamatos nyomon követésének biztosítása elsősorban a gyermekek játékán keresztül.

Az egyéni fejlesztéshez és a tehetségigéreték beazonosításához szükséges információk, adatok tudatos és rendszeres gyűjtése.

A magatartási problémák és a tanulási problémák későbbi kialakulására utaló jelek felismerése. Erre alapuló fejlesztés biztosítása, a szükséges szakember bevonása.

Az egyéni fejlődést elősegítő tudatos óvodapedagógusi munka megtámogatása.

Feladatunk:

- A gyermeki fejlődés tudatos nyomon követése
- Az erősségek és gyengeségek beazonosítása és erre építve az egyéni fejlesztési feladatok meghatározása félévenként
- Az egyéni fejlesztés eredményének értékelése, további feladatok meghatározása
- Tehetségigéreték beazonosítása a folyamatos megfigyelések alapján és a mérési eredmények alapján 5 éves korban
- Tehetségigéreték fejlesztése műhelymunkában
- A szülő folyamatos tájékoztatása gyermeke fejlődéséről

Rendszerünk felépítése

A beiratkozásnál tájékoztatjuk a szülőt az egyéni fejlesztési rendszer működéséről. Az első családlátogatáson az óvodapedagógusok a szülőkkel közösen kitöltik a „A gyermek komplex anamnézise” című nyomtatványt. A befogadás időszakának megfigyeléseit a bölcsődés korú gyermekekről a gondozónő készíti el, az óvodás

korú gyermekekről az óvodapedagógusok összegzik. Amennyiben a gyermekeknél személyiségfejlődési rendellenességeket tapasztalunk, kérjük a megfelelő szakember segítségét. Az egyéni fejlettségi mutatókat a második félévtől (testi, mozgás, érzelmi-akarat, szociális, társas kapcsolatok, értelmi fejlettség) félévente a folyamatos és időnként célzott megfigyelések rögzítéseként töltjük ki. Félévente tájékoztatjuk a szülő a gyermeke fejlettségéről, a szülő a „ Szülői konzultációk rögzítése ” című nyomtatványon aláírásával igazolja, hogy a tájékoztatást megkapta. Minden gyermek számára egyéni fejlesztési tervet készítünk az óvodába lépés második félévétől. Az egyéni fejlődést nyomon követő lapon rögzítjük a gyermekek erősségeit, gyengeségeit és ezen információk figyelembe vételével tervezzük meg az egyéni fejlesztéseket és a tehetségazonosítást. a fejlődési eredményekre alapozva készítjük el a következő fejlesztési terveket. (PDCA ciklus megvalósulása) Az 5 éves korú gyermekek tehetségbeazonosítását május végére elvégezzük és az „Összesítő a tehetségigéreték azonosításának eredményeiről „ című dokumentumot kitöltjük.

Az összesítő lapokat a tehetséggondozó team megkapja, feldolgozza és elvégzi a beválogató méréseket. A mérések alapján megszervezzük a tehetségműhelyeket, a szülőket értesítjük és tájékoztatjuk a műhelymunkáról. A műhelymunka év végén közös rendezvényt zárul, melynek elismeréseként emléklapot kapnak a gyermekek.

A tehetséggondozás folyamatának megőrzése érdekében az iskolát tájékoztatjuk a műhelyeinkben végzett tehetséggondozásról.

9. Óvodánk kapcsolatrendszere

9.1. Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között konstruktív kapcsolatot alakítunk ki. Valljuk, a szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont mi óvodapedagógusok rendelkezünk olyan szaktudással és olyan korosztályi tapasztalattal, amely alapján hatékony segítséget tudunk nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, szabályozott partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Körültekintően szervezzük meg és szabályozzuk a szülővel együtt kialakított együttműködés formáit, mellyel a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit közvetítjük. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy a választott értékeinket minél magasabb szinten tudjuk teljesíteni.

Kapcsolattartásunk formái:

- a családlátogatás (a szülői igényt tiszteletben tartva még az óvodába kerülés előtt),

- anyás beszoktatás, (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez),
- a napi kapcsolattartás (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről),
- a szülői értekezletek, nyílt napok,
- félévenkénti beszélgetések a gyermekek fejlődéséről,
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások erősítik a nevelésünk hatékonyságát a szülővel
- segítő, támogató tevékenységeinkkel a más-más társadalmi rétegből érkezett szülők bizalmának megszerzése, lehetőség szerint az óvodai életbe történő bevonásuk

9.2. Óvodánk egyéb kapcsolatai

Intézmények	Kapcsolattartás módja	Gyakoriság
Általános Iskola	Az intézmény által szervezett szakmai fórum, együttműködési megállapodások megkötése, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel	Esetenként
Fenntartó	A fenntartó által kezdeményezett értekezletek, szakmai rendezvények, intézményi ünnepek	Szükség szerint
Módszertani Bölcsőde	Az intézmény által szervezett szakmai fórum, látogatások, tapasztalatcserék, továbbképzések, a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése	Esetenként
Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel Pedagógusok Országos Szakmai Egyesülete	Szakmai együttműködés	Évente két alkalom
Művészeti nevelés megyei munkaközösség	Szakmai együttműködés	Évente két alkalom
Művészeti iskola	Rendezvények látogatása,	Esetenként

	megbeszélések	
Az egészségügyi szakszolgálat (védőnő, orvos),	Szakmai együttműködés	Évente négy alkalom
a Városi Pedagógiai Szakszolgálat	Szakmai együttműködés	Esetenként
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	Rendezvények látogatása Jelzőrendszeri találkozók	Esetenként
Közművelődési intézmények	Rendezvények látogatása, megbeszélések,	Esetenként

10. Gyermekvédelem az óvodában

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A gyermekek családi helyzetének megismerése.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése.
- A veszélyeztetettség elhárításában segítségkérés a Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat közbenjárásával
- A gyermekvédelmi program hatékony működtetése.

Feladataink:

- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.
- A veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmak kiküszöbölése a családdal együttműködve
- Együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel.
- Humánus, megértő, egyéni bánásmód alkalmazása

10.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

- A családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.
- Pedagógiai eszközökkel történő felzárkóztatás.
- A szülői szerep erősítése a szülőkből (szülői fórum).
- A gyermekek számára különböző szociális szolgáltatások nyújtása (segélyjavaslatok, ruha- és játékegyeztetés).
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése
- Külső szakmai segítség igénybevétele (logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, jogtanácsos)
- A szülők és az óvoda közötti kapcsolat erősítése (közös kirándulás, jeles napi programok, sportrendezvények, játszóházak).

- Tájékoztatás, tanácsadás a segítő szolgáltatásokról szükség szerint.
- Szülői közösség segítségnyújtása a rászorulóknak

10.2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítés
- egyénre szabott, differenciált fejlesztés
- gyermekközpontú, családorientált nevelés
- szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése
- rendszeres óvodába járás biztosítása

11. Az óvodai nevelést segítő szakpedagógiai tevékenység

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésének megfelelő fejlesztése, óvodai nevelése, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei alapján történik. A sajátos nevelési igényű gyermeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására fejlődik alkalmazkodó készsége, akaratereje, önállósága, érzelmi élete, együttműködése. Minden segítséget megadunk hátrányaik leküzdéséhez. Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus végzi. Esetünkben a Szikszói Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei.

A fejlesztés alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más- más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését elfogadó, eredményeket értékelő környezet biztosításával támogatjuk.

12. A nevelési program nyilvánossága

12.1. A tájékoztatás, a megismertetés formája, rendje

A Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programjának legfontosabb elemeit a következő rendben ismerik meg az érintettek:

Célcsoport	Lehetőség
Óvodapedagógusok	nevelőtestületi értekezlet, szakmai délután

Technikai alkalmazottak	szakmai munkaközösségi foglalkozás
Szülők	SZSZ értekezlet, szülői értekezletek, falitáblán,
Iskola, bölcsőde	szakmai fórumok

12.2 . A hozzáférhető elhelyezés biztosítása

Hozzáférési pont	Kinek
Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde-irattár	Felső vezetés, hivatalos kapcsolatok
- vezetői iroda - óvodai csoportok - könyvtár	Óvodapedagógusok, szülők számára

13. Záró rendelkezések

13.1. A program hatálya, hatályba lépése

A Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programja hatálya kiterjed valamennyi az intézményben dolgozó közalkalmazottra. A program tartalmi vonatkozása megvalósításáért felelős a vezető és az óvodapedagógusok.

A pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazottak is felelősek azért, hogy ismerjék a program elemeit, és saját tevékenységükkel ennek megfelelően segítsék az óvodai pedagógiai munkát.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje: 2017. szeptember.01. napjától 2022. augusztus 31. napjáig szól.

13.2. A felülvizsgálat rendje

A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde pedagógiai program **felülvizsgálatának okai** lehetnek:

- Törvényi változások
- Nevelőtestületi javaslat
- Partneri javaslatok, az igények változása

A program módosítás feltétele:

- 80%-os szülői egyetértés
- a nevelőtestület kétharmados többségi szavazata az elfogadásról

A szempontokat, az eredményeket, a javaslatokat és a nevelőtestület véleményét dokumentálni kell.

13.3. Legitimációs záradék

Elfogadta

- A Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete 2017.08.31-én.
(jegyzőkönyv, jelenléti ív csatolva)

Jóváhagyta

- A Szikszói Városi Óvoda és Bölcsőde vezetője

Szikszó,.....

.....
Piskótiné Gyöngyösi Ivetta
intézményvezető

Felhasznált irodalom:

1. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
OKKER Budapest 1997.
2. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel
Color Print Szolnok 1996.
4. Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból
Color Print Szolnok 1996-2002.
5. Nagy Jenőné – Németh Menyhértne – Novákné Cseh Ibolya:
Rajz, mintázás, kézimunka
Color Print Szolnok 1999.
6. Nagy Jenőné: Óvodatükör
Ecomix Kft. Szolnok 2001.
7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
1. melléklet a 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelethez
8. Kovács György – Bakosi Éva: Játék az óvodában
Debrecen 1995.
9. Mérey Ferenc – V. Binet Ágnes: Gyermeklélektan
Bp. Gondolat Kiadó, 1978.
10. Gaál Sándorné – Kunos Andrásné:
Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában
Color Print Szolnok 1996.
11. Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány
Dabas Mezőgazdasági Kiadó 1994.
12. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban
Bp. Dinasztia Kiadó 1993.
13. Nagy Jenőné: Tehetségigéretnek gondozásának elmélete és gyakorlata
Color Print Szolnok 2013.